

RAAP-NOTITIE *notitienummer*

Plangebied Woellust

Gemeente Veendam

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: BügelHajema, Assen

Titel: Plangebied Woellust, gemeente Veendam; een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2004

Auteur: [REDACTED]

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2004\WOVE\NO*notitienummer*-WOVE.

vult de redactie verder in

Projectcode: WOVE

Projectleider: [REDACTED]

Projectmedewerkers: [REDACTED]

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

Autorisatie: [REDACTED]

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54 telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2004

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: BügelHajema, Assen
- *aanleiding onderzoek*: planontwikkeling
- *datum uitvoering veldwerk*: week 25 en 26

Locatiegegevens

- *plangebied*: gelegen ten westen van het Sportterreinstraat en de Nijverheidsstraat, aan de noordzijde begrensd door het Bovendwarsdiep en Bendikstraat; aan de westzijde door Duurswold en aan de zuidzijde door de Greidhoek
- *plaats*: Veendam
- *gemeente*: Veendam
- *provincie*: Groningen
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 12F
- *plangebied in gebruik als*: zuidelijke deel is grasland; noordelijke deel is voormalig industrieterrein
- *oppervlakte plan-/onderzoeksgebied*: ca. 15 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 254.200/568.500

Onderzoeksvragen

Is de bodemopbouw in het plangebied zodanig intact dat archeologisch vervolgonderzoek zinvol is? Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van (grotere) nederzettingsterreinen? Zijn er resten van het buitenverblijf Woellust te verwachten?

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de IKAW (ROB, 2001) is een strook langs de oostzijde van het plangebied als niet gekarteerd weergegeven (bebouwde kom); aan de westzijde daaraan grenzend ligt een smalle strook met een middelmatige archeologische verwachting; vervolgens verder naar het westen en noorden een strook met een lage verwachting en ten slotte in de noordwesthoek een klein gebied met een hoge archeologische verwachting
- *ARCHIS-waarnemingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300m): geen
- *Historisch gebruik*: in de noordoosthoek van het plangebied, grenzend aan de Nijverheidsstraat heeft het voormalige buitenhof Woellust gelegen, daterend uit de 18^e eeuw (Beckering, 1781). Achter het buitenhof lag in westelijke richting een park. In het zuidelijke deel van het plangebied zijn restanten van wijken en oudere (perceel)sloten nog deels in het huidige terrein herkenbaar

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart (Stiboka, 1977)*: niet gekarteerd (bebouwde kom). In de onmiddellijke omgeving komen moerige podzolgronden (code: iWp) en moerige eerdgronden (code: iWz) voor, beide met een veenkoloniaal dek en een moerige tussenlaag.
- *Overige gegevens*: ten zuiden van het plangebied, in een voormalige zandafgraving zijn sporen van de oude loop van de Ae waargenomen (zie Groenendijk, 1997).

3 Veldonderzoek

Het booronderzoek is uitgevoerd in twee fasen. Ten eerste een verkennend booronderzoek teneinde de mate van verstoring in het plangebied te onderzoeken. Aansluitend is een karterend booronderzoek uitgevoerd op die plaatsen waar in de eerdere fase intacte bodemvorming (podzol) is waargenomen. Het karterend booronderzoek diende om vast te stellen of er op die plaatsen sprake kan zijn van de aanwezigheid van intacte (grotere) nederzettingen of andere archeologische sporen. In de tabel hieronder wordt de verdeling van de boringen over de twee onderzoeksfasen gegeven.

Onderzoeksfase	boringen
Verkennend onderzoek	1 t/m 31
Karterend onderzoek	32 t/m 60

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: min of meer regelmatig verdeeld over het plangebied (zie figuur 1)
- *gebruikt boormateriaal*: gutsboor met een diameter van 2 cm en van 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 60
- *minimaal geboorde diepte*: 0,6 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 2,25 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: op standaardformulieren onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlint

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: De laagopvolging van onder naar boven is als volgt: de natuurlijke ondergrond bestaat uit lichtgeel tot grijsgeel, zwak tot licht siltig, matig fijn tot matig grof zand. Dit is geïnterpreteerd als dekzand behorend tot de Formatie van Twente. In boringen 6, 7 en 21 is in de top van het dekzand volledige bodemvorming (podzolering) waargenomen. In boringen 2, 10, 23, 27, 34 t/m 37, 41, 57 en 58 is lichte bodemvorming opgemerkt. In een aantal andere boringen die tot in de C-horizont zijn verstoord hebben brokken E- en B-horizont in de verstoorde laag en/of bouwvoor. Hier heeft oorspronkelijk een podzol of lichte bodemvorming, maar is door bodemingrepen verstoord. Op het dekzand ligt in boringen 8,9, 18 t/m 20, 40, 42 en 51 t/m 53 een ca. 0,1 tot soms 0,5 m dikke laag veen. Hierboven of anders direct op het dekzand ligt een van 0,25 tot 1,25 m in dikte variërende laag

donkerbruin, matig fijn, zwak siltig zand soms met puinspikkels. Dit is geïnterpreteerd als een (sub)recente, verstoorde laag. De afdekkende laag in het plangebied wordt gevormd door een 0,25 tot 0,5 m dikke laag humeus, licht- tot donkergrijsbruin, zwak siltig en matig fijn zand. Dit is geïnterpreteerd als de bouwvoor.

- *mate van verstoring*: het noordelijke deel van het plangebied, waar enkele grote gebouwen hebben gestaan, is voor het overgrote deel verstoord tot in het dekzand. Enkele boringen (boringen 12, 13, 25 en 26) hebben ondoordringbaar puin in de ondergrond (gemiddeld op ca. 1 m –Mv).

In het zuidelijke deel van het plangebied tonen verschillende boringen dat de top van het dekzand in het verleden is afgetopt of vergraven. Hierdoor zijn delen van het plangebied waar oorspronkelijk nog een intacte podzol aanwezig was verstoord tot in de C-horizont. Goed ontwikkelde, intacte podzolprofielen zijn uitsluitend waargenomen langs de zuidoostzijde en in de zuidwesthoek van het plangebied.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Onder de bouwvoor bevindt zich in een groot deel van het plangebied een verstoorde laag. In deze verstoorde laag zijn in een aantal boringen restanten van verstoorde podzolprofielen opgemerkt. In het noordelijke deel van het plangebied is bij de aanleg van industriële bouwerken de bodemopbouw tot in het dekzand verstoord. Hier zijn geen intacte archeologische resten *in situ* te verwachten. In het zuidelijke deel van het plangebied zijn langs de zuidoostzijde en in de zuidwesthoek intacte podzolprofielen waargenomen. Het karterend onderzoek heeft het gebied met intacte bodemvorming begrensd tot een smalle strook langs de oostzijde en een klein gebied in de zuidwesthoek van het plangebied. Beide gebieden zijn in gebruik als bos.

In de noordoosthoek van het plangebied zijn geen aanwijzingen in de boringen waargenomen die een meer precieze ligging van het voormalige buitenhof Woellust kunnen verduidelijken.

In de boringen zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.

Aanbevelingen

Op grond van de geconstateerde bodemopbouw en mate van verstoringen en de afwezigheid van archeologische indicatoren in de boringen wordt voor het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

~~De gebieden met intacte bodemvorming langs de zuidoostzijde en in de zuidwesthoek kunnen gespaard worden bij de geplande bodemingrepen.~~

Om eventuele ingegraven resten van het buitenhof Woellust te kunnen
karteren wordt aanbevolen om direct nadat in het noordoostelijke deel
van het plangebied de bovenlaag met puin is verwijderd hier een kort
archeologisch bezoek te faciliteren. Dit zou in desbetreffende bestekken
opgenomen kunnen worden.

- contactpersoon overheid [redacted] provinciaal
archeoloog provincie Groningen (tel. 050-[redacted])
- contactpersoon RAAP [redacted] projectleider (tel. 0512-[redacted])

*meer
toestaan
te "registreren"
gedurende
de bouwkundige
bodeminspeus.*

Literatuur

Beckering, Th., 1781. *Kaart of Landtafereel der provincie Groningen en Ommelanden, verdeelt in deszelfs byzondere quartieren, districten en voornaamste jurisdictien, beneffens de Heerlijkheid Westerwolde*. Groningen. (schaal 1:85.000)

Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Groenendijk, H.A., 1997. *Op zoek naar de horizon. Het landschap van Oost-Groningen en zijn bewoners tussen 8000 v.Chr. en 1000 na Chr.* Regio-project uitgever, Groningen.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

ROB, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).

Stiboka, 1977. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 12 Oost Assen*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Resultaten booronderzoek

Tabel 1. Archeologische tijdschaal

Periode	Daterin			
	g			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.
Archeologische
tijdschaal.



**Plangebied Woellust
Gemeente Veendam**

Resultaten onderzoek
RAAP-notitie xxx, kaartbijlage 1, schaal 1:2500

legenda

- boringen**
- met intacte podzol
 - met intacte lichte bodemvorming
 - met veen (> 0,1 meter)
 - ⊗ verstoord tot in dekzand of met ondoordringbaar puin
 - 59 boornummer

- overig**
- ▭ water
 - ▭ locatie voormalig buitenhof Woellust (bij benadering)
 - grens plangebied

CONCEPT